

Montroi. En el *Rept.* s'hi inclouen com a alqueries donacions de Llombai (*Alumber*), Alfarb (*Alarp*), *Catadauro*, *Turis*, *Rabal de Montroy*, *Carlet* i un «Serra» (pp. 373-377).

ALCALATÉN

Continua essent el nom, ben conegut, de la submarca muntanyenca de «*la Plana Septentrional*», que comprenia Lluçena, L'Alcora, Xodos, Figueroles, Costur i les Useres; GGRV hi afegeix Araia, la Foia, Benigualid i Torrecellan (sic, 553). Mateu i Llopis la qualifica de *Baronia* (*País Val.* 95); Cavanilles de «señorío», tot donant-ne una bella, llarga i sàvia descripció (I, 92-98). Biblgr. de LzVargas, c. 1774 (I, 273).

DOC. ANT. *Alcalaten*, Cròn. de Jaume I, p. 178; *Alcalathum* a. 1178, BSCC xvi, 386 (on *hum* deu ser mal llegit per *hain* o *hani*); «--- Alcora --- dividit cum rº de *Alchalaten* --- et usque rº de Villahamés» 1248 (GGRV 804 n. 525); *Alcalateu* 1273 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* I, núm. 1440) (*u* per *n*); «in sasso termino Castellionis --- confrontatur cum antuxano ville Castellionis, et cum via qua itur ad *Alcalaten*» don. de 1290, de la qual em dóna còpia SzGozalvo.

De l'àr. *al-qal'atain* 'els dos castells', dual de *qal'at* 'castell'. Dels dos castells un devia ser del que ens descriu Cavanilles, imponents ruïnes en el cim de Montmirà, la muntanya que domina l'Alcora (p. 95); més sobre aquest castell, que fou conquerit l'a. 1233, en GGRV, p. 566. I l'altre era segurament el que recordo en el caire del serrat on estan edificades les cases de Lluçena; cf. les fotos de GGRV, pp. 544, 545, 546, 550.

ALÇA-LI-CAMES

Molí i riuert afl. del Cardener, aigües avall de l'església d'Olius per sota de Solsona. Jo encara vaig oír viu el nom en els llocs, enq. de 1964, però identificant-ho amb el «Molí del Pont», que és el pont per on la carretera de Solsona a Berga travessa el Cardener 1k2 aigües avall de l'església. En doc. de 1082, llegit a l'arxiu de Solsona: «Cardener --- ad cap(u)t-aquis de *Alca Cambas*». Serra V. en publicà documentació: «molendino in casale quod vocatur *alzalichamas*» 1079; «mol. *Alçalicambas*, quod vocatur Ribelles» 1127, «*dançalicames*» [lleg. d'*Auçalicames*] o *Alcalicambes*; i «en docs. de l'altra centúria convertit en *Celicamas*»; un doc. de 1305 l'anomena *Pont dançalicamas* (BCEC 1908, 73, 79, 170).

N'assenyalo un equivalent a Extremadura: «*Alzapiernas*: riachuelo té. Guijo de Sta. Bárbara, prov. Cáceres» (Madoz, s. v. *Alz*). Són noms apropiats per a riuets de poca aigua, on no cal fer pont ni grans palanques i es travessen d'una gran gambada, o mullant-se poc més que els peus.

Hi adjunto un altre NL antic format també amb l'imperatiu del verb *alçar*: *Alzauills* a. 973, prop de Claverol, Conca de Tremp, llegit per Abadal (*Pall.* i 60

Ribag., núm. 222); tant la garantia del publicador com la distància d'uns 20 k. que separa Claverol de *Sellui* (o *Cellui*) (al N. de Montcortès), mostra que són dos noms no identificables, majorment essent *Sellui* un cas dels noms pre-romans pirinencs en *-ui*, que és inconcebible que aparegués amb *-ll*. Com que els vessants que dominen la N. Pallaresa en el te. de Claverol són molt escarpats i pedregosos, potser ho podem interpretar en el sentit de 'mira bé que no caiguin rocs'.

Alcamasa: «--- alquerías de Paratella y *Alcamasa* --- cerca de Calpe» a. 1277 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* II, núm. 265). Encara que és arriscat, comptant amb una sola dada, com que l'aspecte és àrabic inequívoc, i Calp i el penyal d'Ifac són arran d'una costa d'aigües profundes, potser es tracta de l'àr. *qammás* «plongeur» de l'arrel ben coneguda *qms* 'enfonsar-se, capbussar-se'; *RMa* «*qams*: submergere» 164, que a la p. 594 va traduït «submergere», amb glossa cat. *acabuzar* (si bé en aquesta pàgina hi posa *gams*: çerr. o variant?); no sembla que pugui ser err. per *Alcanecia*, encara que el *Rept.* en posi una a la vall de Pop (que tampoc no és gaire prop de Calp).

25 ALCÀMERA

En doc. de 1511, relatiu a Lluçmajor: probablement accentuat a la *a*, i nom d'una antiga pda. del seu terme. Ben cert un més dels nombrosos mossarabismes que hem aplegat en el vol. I, 91, a propòsit de la *Font de Camarata* de Selva (FONTE CAMARATA), provinents o derivats del ll. CAMÈRA, -ÀRA, 'volta, cúpula, graner'. En *RMa* 169b figura *kámara* en lletres aràbigues, sense traducció, però és probable que sigui aquest mot mossàrab, car els pocs mots que registren els diccionaris aràbics en aquesta arrel semblen tots manllevats.

En el vol. I ja n'hem registrats molts, la major part valencians, que ara no repetirem. Però convé afegir-hi, encara, altres representants probables d'aquest grup, encara que no en tots puguem assegurar-ho. *Cambra* a Moixent (xxxii, 83.21). *La Cambreta* a Vistabella (xxix, 76.19), *Les Cambretes* a Lutxent (xxxI, 192.6) i a Lorxa (xxxii, 60.17): semblen duplicats del *Camarata* de Selva, passant per una pron. aràbiga *qamerāta* amb imela. *Racó del Cambril* Llosa de Ranes i *Pla de Cambrils* a Pego (xxxii, 38.12).

Pel que fa a aquests últims i en relació amb els nombrosos *Camarell*, *Camarells*, *Camarella*, *Camarilles*, que ja hem detallat allí, convé tenir en compte que, havent passat a través de l'àrab, poden resultar de l'anomenat superlatiu islàmic: *qamar(a) Él-lāh* 'la gran volta, la cúpula magnífica'; cf. la variant *-illa*, *-il* que revestia vulgarment el nom d'Allah en el dit superlatiu (en *Fondeguilla*, *Boabdil* etc.). Junt amb *Camaró* i *Cambrot* que ja hem explicat allà, podríem posar *Alcambronars* pda. de Benigembla (xxxiv, 166.16). Potser també *Caramandais* de Parcent (xxxiv, 138.17), on la terminació *-ais* reclama tan clarament una etimologia mossàrab, i fàcilment pot sortir per metàtesi de **Camarandais*: potser partint del ll. CAMERANDA 'coses